

311/1948 Sb. Zákon

ze dne 22. prosince 1948

O národních dopravních podnicích.

Vyhlášeno dne 30. prosince 1948, datum poslední novelizace 1. srpna 1952

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ.

Znárodnění některých dopravních podniků.

§ 1.

Rozsah znárodnění.

(1) Dnem vyhlášení tohoto zákona se znárodňují zestátněním:

1. nestátní dráhy pro veřejnou přepravu,
2. podniky pro pravidelnou silniční motorovou dopravu osob a nákladů,
3. podniky pro pravidelnou leteckou dopravu a
4. podniky společností:
 - a) Československé plavební akciové společnosti Labské v Praze,
 - b) Pražské paroplavební společnosti v Praze,
 - c) Remorkáží na Vltavě a Labi, společnosti s r. o. v Praze,
 - d) Vltavsko-Labské dopravy, společnosti s r. o. v Praze,
 - e) Československé plavební akciové společnosti Oderské v Praze,
 - f) Československé Dunajplavby, akc. spol. v Bratislavě,
 - g) Slovenské Mořeplavby, akc. spol. v Bratislavě,
 - h) Labsko-Vltavské překladištní společnosti s r. o. v Praze.

(2) Znárodnění podle odstavce 1, č. 1 až 3 se nevztahuje na dopravní podniky, které byly dne 1. prosince 1948 ve vlastnictví nebo správě (národní správě) svazků lidové správy nebo na nichž jsou svazky lidové správy majetkově zúčastněny alespoň polovinou.

(3) Ministr dopravy vyhlásí s účinkem doručení v Úředním listě republiky Československé, které jednotlivé dráhy a podniky byly znárodněny podle odstavce 1, č. 1 až 3.

(4) Znárodněním nabývá stát vlastnictví k veškerému majetku znárodněných podniků.

(5) O rozsahu znárodnění rozhoduje ministr dopravy, který může vyjmouti jednotlivé majetkové části nebo práva ze znárodnění, pokud jich není třeba k provozu některého národního dopravního podniku (§ 7), a ponechat je dosavadnímu vlastníku, jemuž může zároveň uložit podmínky, zejména podmínku, že do stanovené lhůty zřídí ve prospěch některého národního dopravního podniku služebnosti nebo užívací práva.

(6) Pro řízení o zjištění rozsahu znárodnění neplatí ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

§ 2.

Opatření o znárodněném majetku.

(1) Ministr dopravy určí a vyhlásí v Úředním listě republiky Československé, které jednotlivé dráhy a podniky (§ 1, odst. 1)

a) se začleňují do národních dopravních podniků (§ 7),

b) se začleňují za náhradu podle § 3 na ně připadající do jiného národního podniku než národního podniku dopravního,

c) se přenechávají rovněž za náhradu podle § 3 na ně připadající svazkům lidové správy ke zřízení komunálních podniků podle zákona ze dne 21. července 1948, č. 199 Sb., o komunálních podnicích.

(2) Rozhodnutí podle odstavce 1, písm. a) učiní ministr dopravy v dohodě s ministrem financí, rozhodnutí podle odstavce 1, písm. b) v dohodě s příslušným ministrem a ministrem financí, rozhodnutí podle odstavce 1, písm. c) v dohodě s ministry vnitra a financí.

(3) Pokud znárodněného majetku není třeba k účelům uvedeným v odstavci 1, může jej ministr dopravy v dohodě s ministrem financí a příslušným ministrem

a) přenechat za náhradu připadající podle § 3 na tento majetek svazkům lidové správy k jiným účelům než k vytvoření komunálního podniku, lidovým družstvům nebo jiným právnickým osobám,

b) převést do působnosti jiného ministra, aby jej začlenil do podniků, ústavů nebo zařízení, na něž se vztahuje jeho působnost.

(4) Týká-li se rozhodnutí podle odstavce 1, písm. a) a b) nebo odstavce 3, písm. b) začlenění nebo přenechání dopravních podniků místního významu, o které se ucházely svazky lidové správy pro zřízení komunálního podniku,

učiní je ministr dopravy též v dohodě s ministrem vnitra.

§ 3.

Náhrada.

(1) Za znárodněný majetek (§ 1) přísluší náhrada; platí o ní přiměřeně ustanovení §§ 7 až 10 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve znění zákona ze dne 28. dubna 1948, č. 114 Sb. (dále jen „dekret“), s těmito odchylkami:

1. Náhrada za znárodněný majetek drah, které požívají nebo požívaly výhody poshovění úhrady provozních schodků a zálohování výdajů [§ 156, odst. 1, písm. a), věta druhá zákona ze dne 20. května 1937, č. 86 Sb., o drahách], smí činit nejvýše jmenovitou hodnotu neslosovaných přednostních akcií a náleží toliko držitelům těchto akcií; právní jednání o převodech vlastnictví přednostních akcií drah na stát, uskutečněná v době dvou let před účinností tohoto zákona, jsou právně neúčinná, jde-li o dráhy, za které stát poskytuje náhradu podle tohoto zákona.

2. Náhrada za znárodněný majetek podniků uvedených v § 1, odst. 1, č. 2 až 4, který náleží akciovým společnostem nebo společností s r. o., nesmí přesahovati jmenovitou hodnotu akcií nebo kmenových vkladů. Do obecné ceny tohoto majetku se nezapočítává hodnota majetku, určeného pro účely sociální a kulturní péče o zaměstnance podniku. Od obecné ceny se odečítá obecná cena majetkových částí, které stát opatřil z vlastních prostředků a odevzdal vlastníku podniku do vlastnictví, jakož i poměrná část obecné ceny majetkových částí, na jejichž pořízení, opravu nebo obnovu poskytl stát podniku peněžitý příspěvek, která odpovídá poměru tohoto příspěvku státu k celkovým nákladům.

(2) Náhrada se neposkytuje za znárodněný majetek, který ke dni znárodnění vlastnický náležel nebo náleží osobám fyzickým, jež byly nebo budou pravoplatně odsouzeny soudy pro zločin nebo přečin spáchaný do dne znárodnění

- a) po 5. květnu 1945 podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb., na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících,
- b) podle § 43 dekretu,
- c) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 15 Sb., o stíhání černého obchodu a podobných pletich,
- d) podle zákona ze dne 13. února 1947, č. 27 Sb., o trestní ochraně provádění dvouletého hospodářského plánu,
- e) podle zákona ze dne 18. července 1946, č. 165 Sb., o trestní ochraně národních podniků, znárodněných podniků a podniků pod národní správou, nebo
- f) podle zákona ze dne 6. října 1948, č. 231 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.

(3) O použití cenných papírů odpovídajících hodnotě znárodněného majetku, za který se neposkytuje náhrada osobám uvedeným v odstavci 2, platí přiměřeně ustanovení § 5, odst. 2, č. 2 zákona ze dne 11. března 1948, č. 51 Sb., o úpravě některých finančních poměrů národních podniků průmyslových a potravinářských.

§ 4.

Přechod závazků.

(1) V závazky znárodněných podniků vstupují podniky, do nichž bude začleněn znárodněný majetek (§ 2).

Ustanovení §§ 5, 5a a 6 dekretu platí tu obdobně, při čemž tam, kde podle tohoto dekretu vyvíjí působnost ministr průmyslu, přísluší tato působnost ve věcech upravených tímto zákonem ministru dopravy.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na závazky znárodněných drah z poshovění úhrady provozních schodků a zálohování výdajů; tyto závazky převezme stát, pokud nebyly již uhrazeny z prostředků dosavadního státního podniku „Československé státní dráhy“ a nedojdou úhrady z majetku dotčených drah.

§ 5.

Zatímní správa.

(1) Znárodněné podniky ponechá ministr dopravy, dokud nebudou učiněna opatření podle § 2, v zatímní správě dosavadních vlastníků, pokud již nejsou ve správě státu. O zatímní správě platí přiměřeně ustanovení §§ 20 až 22 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů, po případě ustanovení nařízení Slovenské národní rady ze dne 5. června 1945, č. 50 Sb. n. SNR, o národní správě, při čemž dozorčím orgánem je ministerstvo dopravy. Ministerstvo dopravy je tímto dozorčím orgánem také ve vztahu ke znárodněným podnikům, do nichž byla zavedena národní správa.

(2) Práva a závazky vzniklé v době zatímní správy znárodněného podniku náleží k jeho majetkové podstatě.

(3) Výtěžky (důchody) dosažené ze znárodněných majetkových podstat (§ 1, odst. 1) až do dne účinnosti začlenění nebo přenechání podle § 2, odst. 1 a 3 jsou součástí základu pro vyměření daně důchodové, všeobecné i zvláštní daně výdělkové a daně rentové posledního vlastníka znárodněné majetkové podstaty před jejím znárodněním.

§ 6.

Zánik společností.

(1) Pokud znárodněné podniky náležejí akciovým společnostem nebo společností s r. o., zaniknou tyto společnosti bez likvidace dnem, který určí ministr dopravy a vyhlásí v Úředním listě republiky Československé. Na návrh ministerstva dopravy provedou příslušné soudy jejich výmaz v obchodním (firemním) rejstříku, odvolajíce se na tento zákon.

(2) Zánikem společností podle odstavce 1 přechází nárok na náhradu podle § 3 po předchozí úhradě nedoplatků osobních daní a dávek bývalých vlastníků na držitele akcií nebo závodních podílů; ustanovení § 3, odst. 1, č. 1 zůstává nedotčeno.

Vrchní vedení národních podniků a dozor nad nimi.

§ 24.

Kontrola.

Národní podniky podléhají kontrole nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Petr v. r.